olan işleme denir. Bunun fıkıhtaki diğer bir adı da *Ribe'l-bey'dir*. Kaynaklarda Ribe'l bey'le ilgili hadiste hedeflenenin faizciliğe alet edilen hileli yolların önünün kapatılması olduğu ifade edilmiştir.[58]

7.4.Kumar

Kumar taraflardan birinin mutlak kazancı diğerinin mutlak kaybı ile sonuçlanan tam bilinmezlik (*pür risk*) üzerine yapılan sözleşme; bahisleşme şeklinde tanımlanmıştır. Kur'an'da kumar kesin olarak yasaklanmıştır.[59] Yüce Allah Maide suresinde şöyle buyurmuştur: **"Ey İman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar) fal ve şans okları şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz."**[60]

TARTIŞALIM

Günümüzde yaygın olan şans oyunlarının kumar ile ilişkisini tartışınız.

İslam'da meşru mal kazanma yöntemi karşılıklı rızaya dayalı ticarettir. Kumarda ise asıl olan malda ticaret değil şanstır; mal bahse alet edilmekte, şansa bel bağlanmaktadır. Günümüzde yaygın olarak başvurulan piyango, loto, toto, iddia, at yarışı vb. şans oyunları dini açıdan değerlendirildiğinde kumar kapsamına girer.

Kumarın oynandığı alet ve metot önemli değildir. Oyun, taraflardan birine veya bir kaçına kar sağlıyor ya da zarar veriyorsa, bu oyun kumardır ve yasaktır. Kumarın kişiye ve topluma vereceği zararlardan bazılarını şu şekilde sıralanabilir:

- Çeşitli meşru kazanç yolları vardır. Kişi bu yollardan birisiyle geçimin sağlanması yönüne gitmeli, bunu şansa ve tesadüfe bırakmamalıdır.
- Kumar; kişinin çalışmasına, ailesi ve toplumu, hatta insanlık için yararlı hizmetler yapmasına ve Allah'a karşı olan ibadet görevlerini yerine getirmesine engel olur.
- Kumarın zararları sadece oynayanda kalmaz, aile bireylerini ve toplumu da etkiler. Ayrıca işsiz güçsüz kimselerin çoğalmasına ve böylece birtakım sosyal bunalımlara sebep olur.
- Kumar yüzünden işlenen cinayetler ve cana kıymaların küçümsenmeyecek boyutlarda olduğu ve bu yüzden nice mutlu aile yuvalarının söndüğü bir gerçektir.

Daha pek çok zararları olan kumar, haramdır ve bu yolla elde edilen kazanç ta meşru olmayan bir kazançtır. Meşru olmayan bir yol ile elde edilen kazançla ibadet niyetiyle bir şey yapılmaz.

7.5.Rüşvet

Haram mal edinme yollarından biri de rüşvettir. Rüşvet; "başkasına ait bir hakkın iptali veya bir haksızlığın elde edilmesi için yetkililere verilen mala denir." Allah Teâlâ şu ayette rüşveti haram kılmıştır: **"Mallarınızı aranızda haksız yollarla yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını bile bile haram yollarla yemek için o mallardan (idarecilere veya hâkimlere rüşvet) vermeyin."**[61] Bir hadiste;

Dinimize göre rüşvet almak da vermek de haramdır.

58 İbn Kayyımi'l-Cezviyye, II, s.135.
59 Bakara suresi, 219. ayet; Maide suresi, 90-91. ayetler.
60 Maide suresi, 90. ayet.
61 Bakara suresi, 188. ayet.